

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Aktuální vývoj v oblasti potravinového práva

Ochrana spotřebitele: „Vím, co jím?“

CEBRE – Česká podnikatelská reprezentace při EU

Ing. Jindřich Fialka

15. května 2013
Úřad pro potraviny
Ministerstvo zemědělství

Obsah prezentace

- Nařízení (EU) č. 1169/2011 - označování
- Novela zákona č. 110/1997 Sb. o potravinách
- Nařízení (ES) č. 178/2002 - sledovatelnost
- Nařízení (ES) č. 882/2004 - úřední kontroly

Nařízení EP a Rady (ES) č. 1169/2011

- nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům
- zásadní důraz kladen na „spotřebitele“ (informovanost spotřebitele)

Cíl nařízení

- Cílem nařízení je poskytnout konečnému spotřebiteli základ, aby mohl učinit informovaný výběr (konečný spotřebitel by měl snadno porozumět informacím uvedeným na označení, jednoduché a srozumitelné údaje).

Oblast působnosti

- Všechny fáze potravinového řetězce – činnost týkající se poskytování informací o potravinách spotřebitelům

Uvádění nezavádějících informací

Informace o potravinách nesmí být zavádějící:

- pokud jde o povahu, totožnost, vlastnosti složení, trvanlivost, zemi původu nebo místo provenience, způsob výroby
- připisováním účinků nebo vlastností, které dotčená potravina nemá
- vyvoláváním dojmu, že dotčená potravina má zvláštní charakteristiky, pokud všechny podobné potraviny mají ve skutečnosti stejné charakteristiky

Informace musí být přesné, jasné a spotřebitelům snadno srozumitelné

Odovědnost PPP

Za informace o potravine odpovídá provozovatel potravinářského podniku:

- pod jehož jménem nebo obchodním názvem je potravina uváděna na trh,
- není-li usazen v Unii, dovozce potraviny na trh Unie.

Upřesnění povinností ve vztahu ke spotřebiteli dle ustanovení čl. 17 nařízení (ES) č. 178/2002

Změny v označování potravin

- Nařízení EU o označování potravin
  - nejrozsáhlejší změna v oblasti označování potravin
  - stávající požadavky upraveny a doplněny o:
    - alergenní látky – úprava deklarování těchto údajů na obale
    - výživové údaje – nový povinný údaj
    - stanovení min. velikosti písma 1,2 mm
    - země původu – úprava způsobu a rozsahu uvádění země původu
    - možnost deklarování údajů na porci

Nebalené potraviny

- Vnitrostátní opatření pro nebalené potraviny
  - **povinně deklarovat alergenní látky**
  - ostatní požadavky v kompetenci čl. stát
  - ČS mohou přijmout opatření pro způsob poskytování údajů, vyjadřování a uvádění
- adaptace formou novely zákona o potravinách

Účinnost

- Účinnost – **13.12.2014**,
v případě povinného deklarování
výživových údajů – **13.12.2016**

Novela zákona o potravinách

Základní východiska

- nejrozsáhlejší změna od vstupu ČR do EU
- dopad na celý potravinářský průmysl
- stanovení povinností provozovatelů potravinářských podniků
- působnost zákona na všechny fáze výroby, zpracování a distribuce potravin
- cílem úprav je posílení ochrany zdraví spotřebitelů a informovanosti konečného spotřebitele

Přehled změn v zákoně o potravinách

- **změny technického charakteru** (70 novelizačních bodů)
  - sjednocení používané terminologie
  - vypuštění duplicitních ustanovení, adaptace předpisů EU
- **změny věcné** (20 novelizačních bodů)
  - zpřesnění požadavků pro provozovatele potravinářských podniků
  - **návaznost na evropské nařízení o označování potravin**
  - **deklarování údajů u nebalených potravin**
  - zpřesnění a úprava kompetencí dozorových orgánů
  - úprava výše sankcí
  - změny reagující na praktické zkušenosti orgánů dozoru i provozovatelů potravinářských podniků

Kompetence členského státu ke stanovení způsobu a rozsahu deklarování údajů u nebalených potravin a potravin zabalených bez přítomnosti spotřebitele

- NYNÍ
  - potraviny uváděné na trh nebalené (pultový prodej)
    - písemný údaj o vybraných informacích
- NOVÝ NÁVRH
  - potraviny uváděné na trh nebalené (pultový prodej)
    - informace v těsné blízkosti potraviny
    - informace v blízkosti prodeje nebalených potravin
    - informace na vyžádání spotřebitele

Zpřesnění a úprava kompetencí dozorových orgánů

- **NYNÍ**
  - Státní veterinární správa – výroba, dovoz, vývoz potravin živočišného původu, prodejní úsek, kde dochází k úpravě masa, mléka, ryb nebo prodeji zvěřiny
  - Státní zemědělská a potravinářská inspekce – výroba a uvádění do oběhu potravin, které nekontroluje SVS
- **NOVÝ NÁVRH**
  - Státní veterinární správa – oblast potravin živočišného původu
  - Státní zemědělská a potravinářská inspekce - oblast potravin rostlinného původu

Úprava výše sankcí

- NYNÍ

- **do 3 mil. Kč** – nedodržení požadavků na jakost, podmínky uchování, označování, doklad o původu zboží, používání obalů neodpovídající předpisům, jiné požadavky vyplývající z předpisů EU apod.
- do 50 mil. Kč – nedodržení požadavků na bezpečnost potravin, včetně uvádění spotřebitele v omyl

- NOVÝ NÁVRH

- do 1 mil. Kč – prohřešky administrativní povahy (oznamovací povinnosti)
- do 3 mil. Kč – doklad o původu zboží, používání obalů neodpovídající předpisům,
- **do 10 mil. Kč** – nedodržení požadavků na jakost, hygienu, podmínky uchování, označování, jiné požadavky vyplývající z předpisů EU apod.
- do 50 mil. Kč – nedodržení požadavků na bezpečnost potravin, včetně uvádění spotřebitele v omyl

Účinnost

- 1.1.2014
- Ustanovení týkající se označování potravin – 14.12.2014 (datum účinnosti nařízení EU o označování potravin)

Nařízení EP a Rady (ES) č. 178/2002

Cíl a odpovědnost

Snaha zajistit jednotný a komplexní přístup k bezpečnosti potravin (a všech vstupů) s cílem:

- chránit lidský život a zdraví
- umožnit volný pohyb zboží na trhu EU

Každý článek potravinového řetězce má

- právní odpovědnost za zajištění souladu s potravinovým právem a zejména za bezpečnost potravin
- povinnost aktivně se podílet na realizaci požadavků potravinového práva ověřením, že je požadavkům právních předpisů vyhověno

Nařízení (ES) č. 178/2002 – Čl. 18

Sledovatelnost

Provozovatel podniku :

- musí být schopen identifikovat alespoň osobu, která mu dodala potravinu, krmivo nebo hospodářské zvíře nebo látku, která je určena k zpracování
- musí zavést systémy a postupy pro identifikaci podniků, kterým byly dodány jejich výrobky
- musí na požádání poskytovat informace k systémům i postupům (včetně výsledků rozborů) příslušným orgánům.

Snaha o komplexní systém sledovatelnosti tj.:

- - vnější sledovatelnost – identifikace dodavatele i odběratele
- - vnitřní sledovatelnost – propojení mezi vstupujícími a vystupujícími produkty

Účel a cíle systému sledovatelnosti

Účel:

- zabezpečit v případě problémů s bezpečností potravin, vzniku rizika... stažení problémového nebo rizikového výrobku
- v případě zavedení komplexního systému sledovatelnosti zajistit přesné a cílené stahování a tím zabránit narušení trhu
- důležité poskytovat informace příslušným orgánům i spotřebitelům, aby se zabránilo narušení trhu

Cíle:

- bezpečnost potravin
- poctivé obchodování
- spolehlivost informací

Informace v rámci sledovatelnosti a jejich archivace

Informace:

- okamžitě dostupné příslušným orgánům:
  - jméno a adresa dodavatele, povaha produktů
  - jméno a adresa spotřebitele, povaha produktu
  - datum transakce/dodávka
- doplňkové informace – možnost dodání později:
  - objem nebo množství
  - číslo šarže, pokud existuje
  - detailní popis produktu (balení, odrůda...)

Archivace:

- Produkty, kde není doba trvanlivosti (víno) – 5 let
- Trvanlivost delší než 5 let – po dobu trvanlivosti plus 6 měsíců
- Rychle se kazící produkty nebo bez stanoveného data (ovoce, zelenina) – na dobu určenou tímto datem plus 6 měsíců

Nařízení (ES) č. 178/2002 – Čl. 19

Stažení z oběhu, zpětné převzetí, ohlašování, sankce

- Při vzniku pochybnosti o bezpečnosti potravin provozovatel neprodleně zahájí stažení a zpětné převzetí potravin a informuje příslušné orgány, případně i spotřebitele
- Maloobchodníci a distribuční centra musí spolupracovat
- Pokud potravinu poškozují zdraví lidí - provozovatel neprodleně uvědomí příslušné orgány, informuje o přijatých opatřeních, nebrání v opatřeních s cílem předejít riziku, omezit ho nebo ho vyloučit.

Sankce

- 17 odst. 2 písm. b) zákona č. 110/1997 Sb. ve znění p.p. – do 3.000.000, - Kč
-

Jak zlepšit legislativu v oblasti ochrany zdraví spotřebitelů a bezpečnosti potravin v EU

problémem je

- podvodné zneužívání systému značení za účelem ekonomického zisku a klamání spotřebitelů

možné řešení

- změna legislativy pro značení potravin (rozšíření značení zemi původu)
- úprava pravidel pro přísnější kontroly (revize nařízení (ES) č. 882/2004)
- úprava pravidel v hygienického balíčku
- zavedení kontroly kvality potravin včetně centrálního registru k těmto kontrolám
- vyšší sankce za porušování pravidel (s ohledem na nelegální zisk)

Jaké existují nedostatky ve fungování systému sledovatelnosti

- stanovená pravidla jsou nedostatečná nebo jsou nedostatečně naplňovaná
- dlouhá doba trvání problému do jeho objevení a řešení – s dopadem na důvěru spotřebitelů
- embargo na sdělování informací při podezření na trestnou činnost
- možné řešení
- cílené kontroly v nejrizikovějších místech
- přísnější kontroly na složení i na označování
- stanovení rozsahu informací, které musí ČS poskytnout v souvislosti se zjištěním neshody vč. sankce

Zajistí větší regulace skutečně větší ochranu spotřebitelů?

- vynalézavost podnikatelů v nalézání způsobu, jak obcházet zákony a dosahovat velké zisky bývá rychlejší, než je vznik právního předpisu, který umožňuje postihovat tyto neustále se měnící přístupy
- zkušenosti ukazují, že důslednější kontroly odhalují víc nedostatků, které pak vyžadují řešení
- RASFF je účinným nástrojem pro řešení případů vážného rizika
- zveřejnění informací o nálezku nekvalitních potravin na internetu nebo v médiích nutí výrobce i prodejce konat v souladu s nastavenými pravidly
- konat lze jenom v mezích právních předpisů – proto odpověď na otázku - ano

Bylo celoevropské testování na přítomnost koňské DNA účinné

- do 10. 4. zaslalo 16 ČS výsledky - na DNA bylo odebráno 2722 vz. (133 pozitivní) a na fenylbutazon 1729 vz. (2 pozitivní),
- cílem bylo identifikovat potravinové řetězce podílejí se na podvodných praktikách označování masa,
- byly identifikovány výrobky s průkazem koňského DNA a/nebo fenylbutazonu,
- provádělo se stahování těchto výrobků,
- probíhalo šetření v místě výroby,
- při nálezů neshody probíhala komunikace mezi ČS a dohledával se původ masa,
- výsledky monitoringu má EK k dispozici pro další analýzy a rozhodnutí o postupu,
- výsledky testování ve 27 ČS po 10.4.2013 jsou veřejně publikované na stránkách EK.

Děkuji za pozornost

